

197 steg

Berättelse

Tisdagen den 9 november 2004 var en helt vanlig arbetsdag för Stieg Larsson. Han var på väg till tidskriften Expo i centrala Stockholm, den redaktion där han granskade rasism och högerextrema rörelser. Just den morgonen anade han knappast att det skulle bli hans sista dag.

Stieg var känd för att arbeta utan paus. En av hans vänner beskrev honom som "en man med 60 cigaretter och 20 koppar kaffe om dagen". Han sov för lite, åt oregelbundet och tog sällan hand om sig själv. Arbetet kom alltid först. När andra gick hem fortsatte han framför skärmen, både med journalistiken och med sina hemliga deckare på kvällarna.

När Stieg kom fram till kontorshuset upptäckte han att hissen var trasig. Expo hade sina lokaler högt upp i byggnaden, på sjunde våningen. Det fanns bara ett sätt att ta sig upp: trapporna. 197 trappsteg, våning efter våning.

För en vältränad person hade det varit en mindre ansträngning. För Stieg, som hade slitit hårt på sin kropp i årtal, var det mer än den orkade med. Han gick uppför, steg för steg, och blev allt mer andfådd. Strax efter att han nått kontoret drabbades han av en kraftig hjärtinfarkt. Hjärtat orkade inte längre. Samma dag dog Stieg Larsson, endast 50 år gammal.

Det tragiska var att han stod alldeles vid målet. Han hade nyss skrivit klart tre romaner och lämnat dem till förlaget Norstedts, som hade tackat ja. Men ännu hade inte en enda bok tryckts. Stieg fick aldrig hålla en färdig bok i handen, och han fick aldrig veta att hans berättelser om Mikael Blomkvist och Lisbeth Salander snart skulle läsas av miljoner människor över hela världen.

Det fanns till och med en fjärde bok på gång. Enligt en e-post som Stieg skickade till en vän bara några veckor före sin död hade han redan skrivit drygt 300 sidor och planerade att bli klar i december. Den boken blev aldrig färdig. På så sätt blev hans sista arbetsdag både slutet på ett intensivt liv och början på en av de största litterära framgångarna i svensk historia – en framgång han själv aldrig fick uppleva.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en redaktion	platsen där man gör en tidning eller tidskrift
att granska	att noga undersöka något
högerextrem	med mycket starka, farliga åsikter på högerkanten
att ana	att känna på sig att något ska hända
oregelbundet	utan fast tid eller ordning
en skärm	bildskärmen på en dator

ORD	FÖRKLARING
en lokal	ett rum eller en plats för verksamhet
en ansträngning	något som kräver kraft och energi
andfådd	när man andas fort och inte får luft
en hjärtinfarkt	när hjärtat plötsligt slutar fungera
tragisk	mycket sorglig
ett förlag	ett företag som gör och säljer böcker

Läsförståelsefrågor

1. Vad gjorde Stieg på redaktionen Expo?
 1. Han sålde böcker.
 2. Han undersökte rasism och högerextrema grupper.
 3. Han reparerade hissar.
2. Varför var Stiegs kropp sliten?
 1. Han tränade för hårt.
 2. Han rökte mycket, sov för lite och tog sällan hand om sig själv.
 3. Han var född med ett svagt hjärta.
3. Varför var han tvungen att gå i trapporna?
 1. Hissen fungerade inte.
 2. Han ville träna inför ett lopp.
 3. Det fanns ingen hiss i huset.
4. Vad menas i texten med att han “stod alldeles vid målet”?
 1. Han var nästan framme vid trappan.
 2. Han hade nästan blivit en känd journalist.
 3. Han hade skrivit klart böckerna men hann aldrig se dem ges ut.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Expo låg på sjunde våningen.
 2. Stieg hade börjat på en fjärde bok.
 3. Stieg dog hemma i sin lägenhet.
 4. Norstedts hade sagt ja till hans romaner.
6. Förklara med egna ord varför just den 9 november 2004 blev en avgörande dag i Stiegs liv.
7. Texten antyder att Stiegs livsstil bidrog till hans död. Vilka exempel i texten stöder det?
8. Varför kan man kalla slutet på berättelsen både ett “slut” och en “början”? Förklara.

Facit

1. b) Han undersökte rasism och högerextrema grupper.
2. b) Han rökte mycket, sov för lite och tog sällan hand om sig själv.
3. a) Hissen fungerade inte.
4. c) Han hade skrivit klart böckerna men hann aldrig se dem ges ut.
5. 1. **Ja** – det står att lokalerna låg på sjunde våningen. b) **Ja** – han hade skrivit drygt 300 sidor på en fjärde bok. c) **Nej** – han dog på kontoret efter trappklättringen. d) **Ja** – förlaget hade tackat ja.
6. Exempel på svar: *Det var dagen då han dog, bara 50 år gammal. Han var precis färdig med tre böcker men fick aldrig se dem komma ut.*
7. Exempel på svar: *Han rökte 60 cigaretter och drack 20 koppar kaffe om dagen, sov för lite och åt oregelbundet. Hans kropp var sliten och orkade inte med de 197 trappstegen.*
8. Exempel på svar: *Det var slutet på hans liv och arbete, men början på hans böckers stora framgång i hela världen.*

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Tema: arbete och hälsa, en avgörande dag och ironin i att lyckas just när man dör. Texten ger en närbild av Stiegs sista dag och fördjupar biografien utan att upprepa den. Fråga 4 och 8 tränar tolkning av bildligt språk; fråga 7 tränar att hitta stöd i texten.

Diskussionsfrågor

- Stieg lät arbetet gå före hälsan. Varför tror du att människor gör så?
- Spelar det någon roll om man själv hinner uppleva sin framgång, eller räcker det att den finns kvar efter en?
- Den trasiga hissen var en tillfällighet. Hur mycket tror du att slumpen styr i livet?
- **Skriv (5–7 meningar):** Beskriv en vanlig dag i ditt liv, men avsluta med en oväntad händelse. Vad hände och hur kändes det?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Stieg Larsson (svenska och engelska)
- Nationalencyklopedin (ne.se): Stieg Larsson
- Encyclopædia Britannica: Stieg Larsson
- Expo (expo.se): om stiftelsen Expo och Stieg Larsson
- History.com, This Day in History (9 november 2004): om hans död

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Fullständigt namn: Karl Stig-Erland Larsson. Född 15 augusti 1954 i Skelleftehamn (vid Skellefteå), död 9 november 2004 i Stockholm, 50 år gammal, i en hjärtinfarkt. Arbetade på nyhetsbyrån TT från 1977 till 1999. Var med och grundade stiftelsen Expo 1995 och var chefredaktör för tidskriften Expo från 1999. Skrev Millennium-trilogin: Män som hatar kvinnor (utgiven 2005), Flickan som lekte med elden (2006) och

Luftslottet som sprängdes (2007). Alla tre böckerna gavs ut efter hans död. Hans mångåriga sambo var Eva Gabrielsson; eftersom paret inte var gifta och inget giltigt testamente fanns, gick arvet enligt svensk lag till hans far och bror, vilket ledde till en uppmärksam tvist om rättigheterna till hans verk. OSÄKERT/varierar mellan källor: exakt hur stor del av en fjärde bok han hunnit skriva. BILD: ingen fri Wikimedia-bild av hans ansikte kunde verifieras (juni 2026) – Commons-kategorin Category:Stieg Larsson saknar fri porträttbild. Bilden är därför representativ (ej porträtt): Bellmansgatan på Mariaberget i Södermalm, kvarteren kring Millennium-trilogins miljöer (Bellmansgatan 1 är romanfiguren Mikael Blomkvists adress). Källa: File: Bellmansgatan July 2024 01.jpg på Wikimedia Commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/File: Bellmansgatan_July_2024_01.jpg), foto av ArildV (Arild Vågen), licens CC BY-SA 4.0. Bokomslag och Expo-logotyp är upphovsrättsskyddade och används inte. Förslag: kontrollera framtida fri licens för ett porträtt, eller använd en bild med köpt licens från bildbyrå.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.